

kutete, he kai-hokohoko, he kamura, he tui tera, he tui kakahu. Kei toku takiwa he kamupene hokohoko, e wha nga whare hokohoko mea ake ka tu te tuarima. He maha nga teihana hipi kei raro i tenei kamupene. Ko te komiti whakahaere o tenei kamupene he Maori katoa, ko te meneti me te hekeretare he Maori, nga karaka tokorima he Maori, te nuinga o nga tangata hokohoko he Maori, tokotoru ano nga pakeha. Kei toku takiwa ano he kamupene mahi pata no te Maori motuhake a kei te hau nga rongu kaha o Tuhoe, o Ngatika-hungunu ki Te Wairoa ki Nuhaka, o Taranaki me etahi wahi atu mo te u ki te kutete kaa. He tino tokomaha hoki o te Iwi Maori kua piki i runga i te whakatupu hipi. Ko Timi Kara i tu Pirimia-riiwhi, a i tu ano ia hei Minita mo te Karauna pera me ana tamariki i muri i a ia me Pomare raua ko Ngata. Tokowha nga Maori he mema no nga kauti o Waiapu o Matakaoa.

Ahakoia i ngawari noa te tu o te Maori hei minita mo te Hahi engari ko te piki o te minita Maori he mea uaua rawa. No enei tau tonu ka tu he Maori hei kenana, hei atirikana, hei pihopa. Kaore he hiahia o te pakeha kia tu he Maori hei pihopa heoi ano na te pakeke tenu o te Maori i whakaaetia ai.

Ka marama kua waenganuitia taua ki roto o te pakehatanga, kua pahemo te ao tawhito kua rakau-nui rawa te ao hou. E rua nga tino rewena nana i whakapiki te Maori: tuatahi na te kura, tuarua na te ahu whenua.

E te Atua o matou tipuna, o matou matua, kei wareware koe ki tou Iwi Maori. Noho tonu ki a matau.

TE AO PANGO I RUNGA O HAMOA

He mea tino whakapouri i te ngakau tenei raruraru kua pa mai nei i Hamoa i mate ai tetahi o nga tino tiamamariki rangatira o taua iwi ara a Tamasese. He tamaiti tenei i tupu ake i roto i nga maramatanga o tenei wa, penei me enei o tatou tangata matau e arahi nei i tona iwi, i tona iwi i runga i nga tikanga whakatuputupu i te matauranga mo te pakete, me te mau tonu ano k te mana o ona tupuna iho.

Otira no nga whakahaere a taua iwi ka waahi ruua ratou ka kiia tetahi wahanga ko te taha kia Malicotoa, ko tetahi wahanga ka kiia ko Tamasese ara ko Te Mau.

E kiia ana i nga whakamarama e kitea iho ana, ko Tamasese no te wahanga o Hamoa e riri ana ki nga whakahaere a Te Kawanatanga o ana Moutere Hamoa i raro i te mana i riro mai nei i Nui Tireni i raro i te mana o Te Whawhai Nui kia Tiamuna kua pahure tata ake i nga tau 1914-8.